



Universitätsbibliothek Paderborn

**R. P. || Lvdovici || De Ponte Vallis-||Oletani, È Societate ||
Jesv Theologi.|| De || Christiani hominis || Perfectione In
Qvo-||libet eius Vitæ genere.|| Tomi Qvatvor.||**

Quorum argumenta ex S. Rvth Historia præcipué desumpta

In Qvo Agitvr Nominatim De Sacerdotibus, Confessarijs, Magistris siue
Doctoribus, Concionatoribus, Episcopis & alijs Prælatiſ, eorumque
Ministerijs - In ſeptem Tractatus distributus ...

Puente, Luis de la
Coloniæ Agrippinæ, 1629

§. II. Zelus & compaßio.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-45750](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-45750)

vt gaudeat in tribulationibus, & aduersitatibus. quas tolerat in sua gubernatione: etiam si multæ sint, & graues: cum in modum, quo id explicamus capite octauo, vbi omnes posuimus: quibus solum nunc addimus, quod patientia sit vna ex alis Seraphinorum: eod quod sit valde propria charitatis: de qua dicit Apostolus, quod sit *patientis*; & in Canticis dicitur: quia *fortis est vt mors dilecti, & dura sicut infernus amulatio*: habet enim humeros ad ferenda onera grauissima; & horrendos dolores tolerandos, vt placeat ei, quem diligit. Vt insinuauit Apostolus, cum dicit: *optabam ego anathema esse à Christo pro fratribus meis*. O quam est heroica charitas, quæ sponte se offert, vt Christi præsentia ad tempus careat, & pariat, si opus erit, dolores quasi inferni, vt fratres suos liberet à peccato! Cogitet igitur Prælatus: officium suum esse instar crucis cuiusdam quam Dominus noster eius humeris imponit, confectam ex omnibus pœnis ac difficultatibus ipsi gubernationi annexis: quam quotidie portare debeat cum magna patientia, sequens vestigia Saluatoris, qui nam tulit multo grauiorem. Et quotidie habet etiam suum calicem plenum acerbis, quas gubernatio secum adfert. Nec est subditus, qui non aliquam amaritudinem ipsi offerat: quas omnes haurire debet, vt imitetur Dominum illum, qui dixit: *in potest bibere calicem quem ego bibo?*

§. II. *Zelus & Compassio.*

ALIAE duæ, perfectorum Prælatorum alæ sunt alia duæ charitatis filia: *Zelus* scilicet iustitiæ aduersus peccata; & *misericordia* siue *commiseratio* miseriarum subditorum. Quæ etiam videantur sibi inuicem repugnare, non tamen ita est: quia sorores sunt, filia eiusdem matris; & altera alteram iuuat in suis actionibus Nam (vt S. Gregor. ait) disciplina vel misericordia multum destituitur, si vna sine altera teneatur: sed erga subditos suos inesse rectoribus debet, & iuste consolans misericordia, & pie sæuiens disciplina a *miscendo* scilicet *vinum & oleum* vt vulnera curentur infirmi.

HÆ duæ alæ vsui esse debent Prælato ad contegendum caput, & instar clypei ad illud defendendum. In illis enim consistit personæ eius securitas: quia omne eius periculum oritur ex defectu Zeli iustitiæ: quia nimium propendet ad molliciem; aut ex defectu commiserationis: quia nimium ostendit rigorem. Prælatus portat onus subditorum super caput suum, eum in modum quo dixit Dauid: *imposuisti homines super capita nostra*, vt autem caput tanto onere non lædatur: necesse est illud contegere duabus his alis, *Zeli & misericordiae*: vt sic onus ipsum alleuiet. Quæ alæ sunt in altum erectæ: eod quod Zeli & compassionis intentio semper debet ad fines cœlestes ac diuinos eleuari; nec inclinare ad terrenos, & mundanos, qui

i. i. Corin.
13.4.
k Car. 8.6

l Rom. 9.

m Marci.
10.38.

n. p. Pasto-
ral. c. 6.

a Luca 10.
34.

b Psal. 15.12

nos, qui zeli vigorem debilitant, & misericordiæ puritatem maculant. Et hoc modo sunt alæ Seraphinorum ardentium amore Dei, & proximi: quia accedunt ad purificandos peccatores, nunc prunis Zeli: qui punit, vt fanet; nunc prunis misericordiæ: quæ collatis beneficijs reparat miseras. Zelus præcipuè ostendendus est in magna attentione & sollicitudine; ne Deus offendatur, nec lex eius violetur. Ita vt etiam hoc nomine de eo dicatur: *non est inuentus similis, qui conseruaret legem excelsi, quia nullus eorum quorum curam gerit, ita zelat obseruantiam diuinæ legis, & omnium constitutionum ad ipsius statum pertinentium, atque ipse: quia non permittit aliquam earum violari, etiam valde exiguam: ne subintret relaxatio in ipsos subditos: qui faciliè assuescerent contemnere res paruas: ex quarum obseruantia multum pendet obseruatio maiorū. Quamobrem valde attendere debet, quando facultas petitur ac dispensatio in ijs. in quibus dispensare potest: vt duo fugiat extrema. Quia non debet esse adeo seuerus sub prætextu Zeli, vt nunquam velit dispensare, etiam vbi causa adest legitima: id enim præberet occasionem subditis, ex propria auctoritate secum dispensandi, & malâ conscientia faciendi, quod potuissent facere absque culpa. Nec debet esse adeo effusus ob prætextum pietatis, vt semper facultatem & dispensationem concedat, quacunque existente causa, etiam non legitima. Huiusmodi enim dispensationes sunt relaxationes & destructiones legū, ac ruinæ Religionum; quare tenendū est medium, quod prudentia dicat absque detrimento veri Zeli. In qua re per hos gradus contra delinquentes progredi debet; vt *primum* ostendat sibi displicere quemcunque defectum in ipsius præsentia admissum, aut qui ad ipsius notitiam perueniat; nullo edito iudicio, quod illum parui faciat; & quod parum referat: eò quod sit res parua: id enim esset viam aperire, vt in eo defectu progrediantur; & ita inducatur quasi quædam consuetudo eius. *Secundus* gradus est, blandè & suauiter monere eum, qui defectum admittit, vt sese emendet: vtendo medio correctionis fraternæ prudenter & oportunè. Quod, si non suffecerit: progrediatur ad *tertium* gradum, qui est asperæ reprehensionis, verbis vtendo quæ pungant cor, & sentire faciât defectum admissum. Quod si neque hic gradus sufficiat, pergatur ad *quartum*, qui est punitionis: vt vexatio & pœna det ei sui erroris sensum, alijs vero sit frenum. Quando autem huiusmodi punitio non sufficeret, eò quod subditus sit durus & incorrigibilis: debet ad *quintum*, transire, quo putridum membrum abscindatur, ne totum communitatis corpus inficiat; obseruatis tamen admonitionibus ac documentis in capitibus vndecimo, ac duodecimo positis. quibus alia nunc addemus magis particularia.*

PRIMUM documentum est: vt Prælatus nunquam agat cum rigore &

e 1. Corins.
4. 21.

punitio, nisi subditi necessitas ad id urgeat, & cogat: ita ut propendeat, quantum in se est, semper ad mala reparanda blandè, si fieri potest. Id enim est, quod Apost. dixit ad Corinthios: *civilitas in virga veniam ad vos an in charitate & spiritu mansuetudinis?* Planum est quòd charitas virtutemque amplectatur spiritum, rigoris, & mansuetudinis: homines autem mansuetudinem tantum appellant charitatem: quia in ea elucet magis amicitia, quæ non solum re ipsa talis est, sed etiam exterius talis apparet: at rigor, etsi verè sit charitas, non tamen apparet talis. Et quoniam omnes magis delectantur mansuetudine, dicit Apostolus: voluntati subditorum relinquendum est modum cum eis agendi: ira tamen, ut si ipsi velint sese emendare & propria peccata punire, Prælatus blandè & mansuè tèm cum illis agat: si autem duriores sint, & pœnam refugiant, ostendendus est rigor, & seueritas, & adhibenda virga ad eos coercendos.

2

Hæc tamen virga esse debet iustitiæ cum æqualitate proportionata delictis: non enim equè reprehendendi & puniendi sunt defectus magni, & parvi; neq; qui fiunt ex inadvertentia, & malitia. Daretur enim occasio, ut talis modus reprehensionis & punitiois tribuatur potius ingenio cholericò, & vlciscendi Prælati, quàm zelo iustitiæ: cuius leges in eodem modo non servarentur. Quare omnino expedit, utrumq; fugere extremum, in quæ labuntur Prælati imprudentes, & aliqua passione affecti. Aliqui enim seuerè volunt etiam leuissimas culpas punire: sicut d. Saul voluit proprium filium Ionatham occidere eo quòd, gustasset paululum mellis: nec scientem patrem suum prohibuisse comedi panem à quoquam, donec vlcisceretur de inimicis suis. Alij valde leuiter reprehendunt defectus, etiam valde graues: sicut Sacerdos e Heli leuiter reprehendebat grauiissima si iorum suorum peccata. At qui prudenter est zelosus, mediam tenet viam, pœnæ quantitatem accommodans culpæ qualitati. Quamuis etiam erit prudentia, seuerè punire culpas leues, cum per eas aperitur ianua ad transgressionem ipsarum legum: quales esse solent culpæ primorum transgressorum. Ac propterea: fuisse Dominus lapidari primum qui transgressus fuerat diem festi Sabbati. Et g. duo filij Aaron, qui obtulerunt ignem alienum coram Domino, ab ipso igne deuorati, & mortui sunt. h. Oz. a quoque repente mortuus est, eo quòd extendisset manum, ut teneret Arcam Dei, quæ aliquantulum deslinauerat, & videbatur casura. Et S. Petrus subitanea morte puniuit i Ananiam & Saphiram qui initium dederunt vitio proprietatis. Cuius seueritatis causa fuit, (ut S. Chrysostomus & Cassianus perpendunt) ut qui in hac vita non puniuntur similibus pœnis: intelligant quàm sint horrendas in altera subituri. Ex quo apparet, quòd in huiusmodi casibus possit reprehensio esse

d. 1. 8. 14.
24. 43.

e 1. Reg. 2.
24.

f Num. 15.
35.

g Leu. 10. 2

h 2. Reg. 6. 7

i Act. 5. 5.

k Admil in

6. 5. Athu.

Coll. 6. c.

11. c. Lib.

7 de iustit.

6. 14.

valde

valde aspera exaggerando culpam: vt eius grauitas agnoscat, & ita terreatur qui, non satis aduertens quid faceret, eam admisit; & alijs etiam timor incutiatur. Ac propterea SANC. PETRVS vsus est verbis illis a deo grauib: *cur tentauit Satanas, ortuum, mentiri te Spiritui Sancto?* Aduertit autem Origenes tantam tristitiam ac terrorem concepisse Ananiam ex illis verbis SANC. PETRI: vt præ nimio dolore expiraue- rit. Scribitur etiam in vita SANC. VINCENTII, quod cum ille semel magno cum feruore contra vitia prædicaret, quidam ex auditoribus præ dolore fuerit mortuus, & apparuerit niger sicut carbo.

SED ordinariè reprehensiones debent esse moderatæ iuxta consilium Apostoli, vt aliquod solatium admisceatur: *ne abundantiori, inquit, tristitia absorbeat qui huiusmodi est.* Et ad Galatas scripsit: vt correctio delictorum fieret *in spiritu lenitatis, considerans, inquit, te ipsum; ne & tu teneris, & incidas in idem delictum.* Discernat inter peccatū & peccatorem, & inter peccatorem & hominem qui peccat; & inter iniuriam quam peccatum infero Deo; & miseriam hominis, quæ cum iniuria inuoluitur. Et intelliget se teneri ad coniungendam alæ zeli aliam pietatis & commiserationis, corripiendo, reprehendendo, & puniendo quod est culpa, & iniuria Dei; vt eam impediatur, diuinamque gloriam tueatur; sed simul compatiatur, cernens miseriam peccantis, & conditionē hominis fragilis: in quam facillè labitur. Et hæc compassio reddat ipsum clementem: vt quantum iustitia patietur, moderetur pœnam: quam interdum etiam expedit remittere: vt remissionis beneficium prouocet ad maiorem in posterum cautelam. Quia *in misericordia superexaltat iudicium* hoc est plura efficit misericordia, quam iustitia; & plus obtinet clementia, quam seueritas & asperitas.

HANC misericordiam ostendere debet vniuersim in omnibus alijs miserijs subditorum, corporalibus, aut spiritalibus; tristes consolando, ægrotantibus attendendo, indigentibus subueniendo, debiles subleuando; tentatis, scrupulosis, ac tribulatis commiserando, & omnibus ostendendo viscera materna, vt capite sexto fuit dictum. Huiusmodi enim operibus & modo agendi non solum illo, lucrabitur Prælati, erga quos talem se exhibet; sed reliquos etiam, qui id vident, fiduciam animo concipientes, quod Prælati, qui aliorum consolationi in suis tribulationibus attendit, sit etiam ipsis, si in aliquas incident, adfuturus: & sic satis apertè manifestat seueritatem, quam in delinquentes ostendit, non prouenire ex cho-

Traç. 8. in
Mattheum
idem in
nuat S.
Gregor. lib.
1. Dialog.
c. 30.

3
k 2. Cor. 2. 7
1 Gal. 6. 1.

m Iacobi
2. 13.

4.

n Osee 11. 4.

Serm. 23 in
Cantica.o Matth. 11.
30.Tract. 3 c. 3.
14.

merita eius natura, sed ex iustitiæ zelo: cum erga alios adeo se ostendat ac misericordiam propensum. Et propter eandem causam refert multum, ut suo etiam tempore probos laudet, ac foueat, & bona ipsorum obsequium remuneret: ut omnes aduertant zelum eius non tendere solum ad puniendum, sed etiam ad remunerandum. Sic enim subditos suos subiectos valde, sibi que addictos habebit: *trahetque eos* (ut dixit Osee) *in funiculis Adam, in vinculis charitatis: & erit eis quasi exaltans iugum super maculas eorum*; hoc est, habebit eos suæ voluntati subiectos funiculis Adam, qui sunt blandi & molles; & proprii hominum, qui rationi dant locum. & vinculis charitatis, beneficijs scilicet, & bonis operibus: & ipsum iugum legis subleuabit, ut minus sentiant eius onus Prælatus enim (vrat S. Bernardus) potius studere debet ut vitam Christianam, & Religiosam reddat faciliorem, quam grauiorem & strictiorem: opere ipso exprimendo & confirmando, quod Saluator dixit: *o iugum meum suauis est, & onus meum leue*. Non ostendat se non credere referentibus suas miseria corporis, aut spiritus; etiam si exterioris tales non appareant. Minus enim nocet compati fingentibus se infirmos, aut afflictos, ut sibi indulgeant, quam ostendere asperitatem verè infirmis & afflictis; timendo ne ab eis decipiatur. Sicut neque debet esse valde exactus in inuestiganda paupertate petentis elemosynam: minus enim incommodum est, eam largiri ficto pauperi, quam vero eam negare: eò quòd absque sufficienti cautela timeat se decipi.

DENIQUE maximi momenti est in omnibus, quæ dicta sunt de penis aut fauoribus, & præmijs, abhorre à vicio illo, quod dicitur *acceptio personarum*: ita ut nunquam vnâ personam alteri præferat, absque sufficienti ratione; neque inæqualiter agat cum ijs qui vel in delictis, vel in officijs præstitis sunt pares: nisi legitima aliqua causa accedat. Huiusmodi enim inæqualitatis singularitas, facillè tribuitur iniustitiæ, aut alicui passioni & affectui inordinato, & facile in subditis generat discordias, & amaritudines contra ipsos superiores: quia existimant, se odio haberi, cum videant superiores ipsis non fauere: ut fuscè dictum est in secundo Tomo. Si enim Zelus Dei impellit ad puniendam culpam, quando hæc in diuersis est æqualis, & ipse personæ æquales: idem zelus mouebit ad æquales pœnas inferendas. Quòd si absque rationabili causa alteri maiorem intulerit: indicium præbet, se moueri ad id animo sumendi vindictam, aut spiritu proprio, aut ex aliqua passione auerso. Et similiter si charitas & misericordia Prælatum inducit ad subueniendum miserijs subditorum: sicut reparat vnus necessitates, ita reparabit alterius: si id facere posset, siquidem charitas neminem excludit. Et qui

videt

videt se absque causa excludi, existimat se non amari: & ita conqueritur. Et ob eandem rationem priuatæ Prælatorum cum aliquo subdito amicitia (vbi non adest causa iustificans) commouent alios, qui iudicant se minus diligi: quia aduertunt, quod quando fons per vnum epistomium, ad quod magis propendet, nimium effundat aquæ, per alia emittat parum: ex quo fabricant sibi multas iniurias. Expedit autem Prælatos valde sibi attendere, ne quemquam offendant memores terribilis illius sententiæ, quam dixit Sapiens: *paudite & intelligite iudices finium terra, qui continetis multitudines, & placetis vobis in turbis nationum ed quod data est à Domino potestas vobis, & virtus ab Altissimo: qui interrogabit opera vestra & cogitationes scrutabitur: quoniam cum essetis ministri regni illius non rectè iudicastis, neque custodistis legem iustitiæ, neque secundum voluntatem Dei ambulastis. horrendè & cito apparebit vobis: quoniam iudicium durissimum in ijs, qui præsumunt, fiet. Exiguo enim conceditur misericordia: potentes autem potenter tormentum patientur.* Intelligant igitur Prælati, terræque potentes, quod habeant super se Iudicem quendam supremumque Pastorem, qui etiam gubernat cum iustitiâ & misericordiâ, cum Zelo, & pietate: iubetque cum eisdem circumstantijs gubernare: quæ eadem enim mensurâ eum remetietur, quæ ipsi subditis suis mensurauerint, in hoc ostendens diuinæ suæ iustitiæ Zelum contra negligentes in suo officio; vtens verò misericordiâ in eos, qui potestate sibi tradita benè vtentur.

§. III. Discretio ac Deuotio.

DVÆ vltimæ Seraphinorum alæ, sunt prudentia & circumspectio in rebus omnibus spectantibus ad gubernationem Prælatorum, bonum subditorum, & familiaritatem cum Deo Domino nostro per exercitia deuotionis: & vtraque res est necessaria: prudentia enim hominis illustratur lumine, quod communicatur ex familiaritate cum Deo: quæ familiaritas exigit, vt homo ex parte sua vigilantiam & cautelam adhibeat, quantam poterit in omnibus, qui ipsi incumbunt. Ala discretionis & prudentiæ tot habet plumas, quot sunt socij eam adiuuantes ad executionem nobilium suorum actuum: de quibus fusè actum est in secundo tomo. Eadem ipsa in ordine & rectitudine constituit alas reliquarum virtutum, ad opera sua vt expedit facienda: ita vt sine ea non studiosæ sed vitiosæ sint futuræ: iuxta illud Sancti Bernardi: *tolle discretionem & virtus vitium erit.* Discretio obedientiam dirigit, & patientiam, mediumque ponit Zelo iustitiæ & commiserationis, ac misericordiæ. quæ si constitutos ab ea limites transgrediantur: virtutis nomen amittunt. & Zelus fit ira, feruor fit furor, mansuetudo tepiditas; & ipsa misericor-

p Sap. 6.2.

q Matt 7.2

Tract. 4. c. 3

Serm. 40 in Cantica.